

СТАНОВИЩЕ

От доц. д-р Биляна Йорданова, член на научно жури за присъждане на образователната и научна степен “Доктор”
Професионално направление 3.2. “Психология”

На дисертационния труд:
**„ОПТИМИЗЪМ И ПЕСИМИЗЪМ В ОГЛЕДАЛОТО НА
УДОВЛЕТВОРЕНОСТТА ОТ ЖИВОТА”**

С автор: Анелия Добринова Димитрова – докторант
в Катедра “Обща, експериментална, развитийна и здравна
психология”,
към Философски факултет – СУ “Св. Климент Охридски”

Щастие, оптимизъм, благополучие, най-честите слова пожелавани от близки на близки и то не случайно, защото удовлетвореността от живота е тъй необходима, тъй желана, и за съжаление понякога недостижима. Вечна тема, отново не случайно, тема интригуваща не само психолози, но и писатели, художници, артисти, а понякога и то, много рядко, дори и политици. Не съм сигурна кое начинание е по-предизвикателно: да се посветиш на размисли за „корена“ на оптималното функциониране или да „препуснеш“ през живота намирайки го. За щастие има хора, които знаят и отново, не случайно, търсецията намира отговор в представената ми за оценка дисертационна разработка, на тема: „Оптимизъм и песимизъм в огледалото на удовлетвореността от живота“, с автор Анелия Димитрова.

I. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД.

Дисертационният труд на Анелия Димитрова се състои от въведение, теоретична постановка (в три части), изследователска част, включваща дизайна на изследване и анализ на получените резултати, заключение приноси моменти, библиография и приложения. Обемът на дисертационния труд е 194 страници, от които 165 са съдържанието на авторския текст върху теоретичния обзор, методиката на изследването и емпиричния анализ.

Разработката има класическа структура, включваща теоретичен обзор, изследователска програма, анализ на получените резултати, последващи изводи, заключения и разбира се, приносни моменти.

II. АКТУАЛНОСТ НА ТЕМАТА И РЕАЛИЗАЦИЯ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО.

Въвеждащата част обосновава научно-изследователския интерес на Анелия Димитрова, според която: „...щастие като психологичен конструкт е пречупено винаги през перспективата и субективната оценка на личността и като емоционално състояние се характеризира с позитивни чувства и емоции на радост, задоволство, наслада, а като философска категория е израз на най-висше благо.“ Струва ми се уместно да припомня идеята или „вечната тема“ за търсенето на щастие. Да, безспорно актуалността е налице. Векове наред се търси „формулата на щастие“, а днес, днес е още по-необходима, защото сме изправени пред извънредни ситуации от всевъзможен характер – здравен, икономически, фарс политически, социален и дори такива с банален сюжет. При тази обстановка къде са щастие и удовлетвореността?! На моя въпрос авторката отговаря с амбициозна заявка, поставяйки цел на изследването си – да установи наличие на връзка и степента на взаимодействие между оптимизма, песимизма и тяхното взаимодействие с удовлетвореността от живота и преживяването на благополучие, както и да се потърсят и проследят връзките между оптимистичните и песимистични нагласи и демографски характеристики по отношение на полов, възрастов, образователен, материален фактор и местоживееене.

Реализирането на целта на изследването задължава изследвателя да формулира конкретни задачи, да разкрие и доразвие целта в точни и ясни хипотези, да подбере подходящи инструменти и респонденти. В конкретния случай смятам, че Анелия Димитрова се е съобразила с основните етапи в реализирането и представянето на изследователската програма и дава подробно описание на изследователските въпроси, научните предположения, описва подробно методиките и психометричните им характеристики и представя изследваните лица по демографски

признак. Отделям внимание на програмата на изследването и представянето ѝ, защото обработката на данните и последващия анализ на резултатите пряко кореспондират със заложеното в емпиричната част на дисертационния труд. Тук считам, че Анелия Димитрова е постигнала в голяма част съответствие на научни търсения, изследователски намерения и приложно-практическата им реализация, в частта интерпретация на резултатите.

III. НАУЧНИ И НАУЧНО-ПРИЛОЖНИ ПРИНОСИ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД.

За да се защити докторска дисертация, неминуемо следва да са налице научни приноси. Понякога, поради липса на опит и поради строгите правила на академичната психология е възможно да се постави акцент, там където така или иначе няма нужда, защото процесът, явлението, състоянието са априори доказани от опита. Да не забравяме също, че написването и защитата на дисертация са свързани със спазване на определени срокове. Допускам именно, времевите ограничения, COVID 19 санкциите, социалната изолация и съпътстващите ги обстоятелства, като възпрепятстващи фактори за оптималното реализиране на изследователските цели. Независимо от неблагоприятните условия, в които докторантката е трябвало да реализира емпиричното проучване смятам, че са налице съществени приносни моменти от научно-приложен характер, включващи:

Установяване на оптимистичните и песимистичните нагласи и взаимовръзките им с удовлетвореността от живота, благополучието и щастието.

Осъществен е анализ на теоретичните и изследователски подходи в проучването на отделните конструкти, тяхното измерване, класификация и взаимодействието им с други свързани фактори, оказващи влияние върху удовлетвореността и благополучието.

Резултатите от реализираното емпирично проучване показват интересни корелации между оптимистичните и песимистичните нагласи, удовлетвореността от живота и преживяването на щастие и благополучие в настоящия социокултурен контекст, които си заслужава да бъдат проследени и в бъдеще, защото осигуряват нов поглед върху изследваните феномени и дават потенциален тласък на

психологическите търсения на фундаменталните въпроси, касаещи позитивното функциониране и качеството на личния и социалния живот на личността.

Приносният характер на дисертационния труд е налице, защото както Анелия Димитрова казва, но също и доказва, че: „...ролята и важността на оптимизма и песимизма в индивидуалния живот са два основни подхода при справянето с неблагоприятните житейски обстоятелства, стреса и болестните физиологични и психични процеси...“. Особена актуалност на научното търсене предвид безпрецедентната световна здравна и социална криза предизвикана от корона вируса, рефлектираща директно благополучието и удовлетвореността от живота.

IV. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Смятам, че представените дисертационен труд и автореферат покриват изискванията за придобиване на ОНС „доктор“. В теоретичен план детайлно са представени известни постановки, но изключително актуални към днешна дата, предвид двугодишната световна пандемия и спъващата я социална изолация, а именно проблемите за оптимизма, благополучието и удовлетвореността от живота. Реализирано е подробно изследване, чиито резултати са от теоретичен и приложно-практичен характер. Това ми дава основание да дам положителна оценка на разработката и да гласувам с ДА, за присъждането на Анелия Добринова Димитрова образователната и научна степен „доктор“, по професионално направление 3.2. Психология, Културна и диференциална психология.

Дата: 20.04.2022 г.

Становище от:.....
/доц. д-р Б. Йорданова/